

Prof.Dr. Alev ÇAKMAKOĞLU KURU

ANKARA'DAN KARS'A BİR YOL HİKÂYESİ, HOCALI İÇİN...

Azerbaycan vatani Türk'ün toprağı Karabağı işgal eden Ermenilerin uyguladıkları vahşetin, yaptıkları soykırımın sembol şehridir Hocalı... 1992 yılının 25 Şubatı 26 Şubata bağlayan gecesinde 83'ü çocuk, 106'sı kadın ve 70'ten fazlası yaşlı 613 Türkün şehitliğidir burası... Ermenilerin işkencelerle gerçekleştirdikleri bu soykırımın üzerinden şehitlerimizin acıları, yarım kalan hayatları ve yarım bıraktıklarının üzerinden 29 yıl geçti... Özlemlerle geçti bu 29 yıl...

Aynı zamanda bu yıllar çığlığımızı duymayan dünya kamuoyuna karşı, bitip tükenmek bilmeyen Ermeni yalanları ve saldırılarına karşı Türklerin hak ve adalet arayışında olmaya devam ettiği yıllardı... Azerbaycan Türkleri için şehitlerinin acısı, kaçkınların ıstırabı yanında işgal edilen vatanları Karabağı'ya hasret yıllarıydı geçen 29 yıl... Sonunda, her türlü hukuk ve siyasi yolları denemenin sonunda 2020 yılının sonbahar aylarında Azerbaycan Türkleri savaşarak vatanlarına kavuştular yeniden...

Mensubu olduğum Gazi Üniversitesi Türk Milletinin değerlerine sahip çıkmak, bu değerleri gelecek nesillere aktarmak adına farkındalık yaratmak adına, yeryüzünün hangi coğrafyasında olursa olsun Türk Dünyasını bir bütün olarak kucaklayarak onların kederine sevincine ortak olmak ülküsündedir.

"Hocalı Soykırımı" sorunu da Üniversitemizin hassasiyetle üzerinde durduğu konulardan biri olmuş, yapılan çalışmalarda belgeleriyle de apaçık ortada 100 yılı aşkın

bir süredir Türklere yaşatılan bir Ermeni vahşetinin gözler önündeki son noktası olarak değerlendirilmiştir.

Yıllardır yaptığımız çalışmalarla düzenlediğimiz çeşitli etkinliklerde içinde bulunduğumuz Hocalı için her adalet arayışımızda aynı zamanda 20. yüzyılın başlarında Azerbaycan'la birlikte Anadolu Türklüğünün de 1. Dünya ve Kurtuluş Savaşı yıllarında yaşadığı Ermeni saldırıları, yaptıkları vahşilikler, 1973-1984 yıllarında yine Ermeniler tarafından katledilen Türk diplomatları adına bilim ve sanatın ışığında hak arayışımız, dünya kamuoyunun bilgilendirilmesi amacı da vardır... Tarihi belge ve bilgilere rağmen sözde Ermeni soykırımı suçlamalarının yarattığı haksızlığa isyan da vardır.

Bu doğrultuda tarih, uluslararası ilişkiler, hukuk, edebiyat alanlarının bilim insanları gibi bir sanat tarihçisi olarak, sanat eğitimcisi ve sanatçı arkadaşlarımızla birlikte kendi alanımızın sınırları içinde hemen her yıl farklı sanat etkinlikleri ve çalışmalarla elimizden geleni yapma gayretinde olduk.

2019 yılında Hocalı Şehitlerini anmak için Üniversitemizde düzenlediğimiz törende çıkış noktamız bu defa Şehitlerimizin emanetleri hakkındaydı. Her zaman olduğu gibi o gün de Hocalıda Karabağı'daki yüzlerce şehidimizden... Kaçkınlarımızdan bahsetmiştik konuşmalarımızda... Hocalı esirdi, Ağdam, Kelbecer, Şuşa, Lâçin, Cebrayıl esirdi... "Bugün bizim olan topraklarda biz yokuz... Türk yok..." diye haykırmıştık. "Ama yarın..."

İNSANLIK TARİHİNİN KARA LEKESİ:

Hocalı Katliamı

Azerbaycanlılar, Ermeni güçlerin 26 Şubat 1992'de Hocalı'da kadın, çocuk ve yaşlı gözetmeksizin yaptığı katliamın kurbanlarını anıyor

Sovyetler Birliđi'nin dağılmasıyla Azerbaycan'a karşı toprak iddiasında bulunmaya başlayan ve saldırıya geçen **Ermeniler, 1991'in son günlerinde** ablukaya aldıkları, bölgenin tek havaalanına sahip ve stratejik önem taşıyan **Hocalı'yı ele geçirmek için harekete geçti**

Aylar süren saldırılarını 25 Şubat 1992'de yoğunlaştıran Ermeniler, gece, Sovyet Rus ordusunun o zaman **Hankendi'**de bulunan 366. motorize alayının da yardımıyla üç koldan saldırdı

DAHA ÖNCE 7 BİN KİŞİNİN YAŞADIğI HOCALI'DA SAVUNMASIZ DURUMDAKİ 106'SI KADIN, 70'İ YAŞLI, 63'Ü ÇOCUK 613 AZERBAYCAN VATANDAŞI HAYATINI KAYBETTİ

KATLIAMDAN 487 KİŞİ AĞIR YARALI OLARAK KURTULDU, ERMENİ GÜÇLERİ 1275 KİŞİYİ ESİR ALDI, BUNLARIN 150'SİNDEN HALA HABER ALINAMADI

KATLİAMI UNUTMADIK

26 Şubat 1992

O esir topraklarda Azerbaycanlı kardeşlerimizin yanında hür olarak var olacağımızın inancında ve azmindeyiz” diye seslenmiştik...

Öğrencilerimize seslenişimizde değerlerimizle var olduğumuzu, onlarla bugün olduğumuzu ve yarınlara kendimizi o değerlerimizle taşıyacağımızı da belirtmiş-

tik. Bu değerlerin içerisinde vatanımız, bayrağımız, uğruna can veren şehitlerimiz, dilimiz, inancımız, kültürümüz vardı, geleneklerimiz göreneklerimizle birlikte...

Şehitlerimizin bıraktığı boşluğu dolduramazdık ancak emanetlerine onların da sahibi olduğu değerlere sahip çıkmakla unutmadığımızı ve unutturmayacağımızı

gösterebilirdik. Şehitlerimizin bizlere emanetlerinin arasında taşınabilir olan güzel sanat eserleri yanında özellikle dini, askeri, sivil yapılara, mezarlıklara yani kültürel değerlere dikkat çekmeye çalışmıştık. Bunların bir milletin medeniyet ölçüsü, üzerinde yaşadığı topraklardaki varlık damgaları, bağları, tapu senetleri özetle kimlik belgeleri olduğunu hatırlatarak.

Hatırlattığımız bir başka unsur da eserlerin öncelikle elbette ait olduğu milletin, sonrasında da insanlığın korunması gereken mirası olduğunu

Hocalı soykırımında anne babası öldürülen çocuklar. 1992

Türk yetkililer, Hocalı soykırımının dünya kamuoyu tarafından tanınmasında Azerbaycan'a her zaman destek olmuştur

bu sebeple uluslararası çeşitli anlaşmalarla da teminat altına alındıklarını, bu eserleri yok eden, ya da zarar verenlerin uluslararası dildeki karşılığının ise barbar olduğunu ifade etmiştik.

Ermeni çeteleri 100 yılı aşkın bir süre içinde Anadolu'dan Kafkasya'ya İngilizlerin, Fransızların, Amerikalıların, Rusların desteğinin gölgesinde vahşice saldırılarıyla yalnız Türkleri değil Türklerin o topraklardaki varlık belgeleri olabilecek hemen her şeyini büyük bir hırsla, kinle ya yok etmiş, ya da mahvederek yok olmasını istemişlerdir. Yerleşim merkezlerinde yangınlar çıkarmak, camileri, yakmak, ya da onları insanları doldurarak yakmak, çarşıları, hanları, hamamları, türbeleri mezarları tahrip etmek içlerini pislikle doldurarak taciz etmek, mezar taşlarını kurşunlamak, kırmak dağıtmak, hatta etrafa daha çok zarar vermek adına içlerini cephaneliğe dönüştürdükleri kendi kiliselerini dahi havaya uçurmak...

Ermenilerin gerçekleştirdiği kültürel katliam sonucu hem Anadolu'da hem de Kafkaslarda yüzlerce eser yok olmuş, yakılmış, şehirler silinmiş...

İşte biz de gençlerimizi bilinçlendirmek, hak arayışımızı dünyaya anlatmak adına... Şehitlerimizin ruhunu şad etmek adına... Karabağ'da Ermeni işgalindeki tarihi eserlere ait belge ve fotoğrafları bir davet mektubu ile birlikte sanatçı arkadaşlarımıza gönderdik... 2018 yı-

lında gönderdiğimiz bu mektup "Karabağ'da talan var, Hocalı'da soykırım" feryadıyla başlıyordu... Mektubun ekindeki fotoğraflar yıkılmış binalar, harabeye dönmüş

Türkiye'de pek çok şehirde Hocalı Soykırımı Anıtı açılmıştır

Bakü'de Hocalı Soykırımı kurbanları anıtı

şehirler, tahrip edilmiş camiler, türbeler, konaklar, kaleler, mezar taşlarının içimizi yakan görüntülerine sahipti. Sanatçı arkadaşlarımız geçen süre içerisinde o fotoğrafların ilhamını, verdiği duyguları eserlerine taşıdılar, 2019 yılı 26 Şubatında Hocalı gününde üniversitemizde sergilendi bu eserler. Resimlere heykellere dönüşen fotoğraflardaki harap yapılar ve şehirler yanında sanatçılarımızın duygularının kelimelere döküldüğü bir de tanıtım filmi hazırlandı.

Yıl 2020, Hocalı Soykırımının 28. Yıldönümü... Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim İş Eğitimi Anabilim Dalı ve Türk sanatı Topluluğu tarafından oluşturulan "Karabağ'da Talan Var, Hocalı'da Soykırım" konulu çalışma sonucu elde edilen bu değerli eserleri, bu defa milli konularda farkındalık yaratmak ve aynı acıları yaşayan yaşamış farklı coğrafyalardaki Türklerin kardeşlik bağlarını güçlendirmek amacıyla Kayseri Erzincan, Erzurum, Sarıkamış, Kars gibi Ermeni zulmüne uğrayan şehirlerin İstasyonlarında belli zaman aralıklarında duracak bir trende sergilemek istedik. Ve istedik ki trenin mola verdiği bu istasyonlarda halkımız da bu sergiyi dolaşsın.

Bu eserler başka ulaşım araçlarıyla da taşınabilirdi elbette. Tren dedik acı yüklü bu resimleri taşıyacak araç "Kara Tren" olmalı... Tıpkı 1915'li yıllarda dönemeyen gidenleri götüren trenler gibi, tıpkı 1944 yılında Kırım Türklerini, Ahıska Türklerini sürgüne yokluğa sürükleyen hatta günümüzde içimizi parçalayan görüntülerine şahit olduğumuz Çin zulmüne uğrayan Uygur Türklerini taşıyan Kara Trenler gibi çılgınlığı ile yanmalıydık... Ama bu defa "Kara Tren" hak arayışını taşımalıydı adalet için... Geçmişte yaşadığımız, yaşanan bütün katliamların, kırgınların, soykırımların adına mazlumların yarım kalan hayatları adına "Kara Tren" ses vermeliydi dünya duysun; "Karabağ'da Talan Var Hocalıda Soykırım".

Azerbaycan Cumhuriyeti Ankara Büyükelçiliği ve T.C. Ulaştırma Bakanlığı, TCDD Genel Müdürlüğü, TRT Avaz bu projemizi desteklediler. Büyük bir heyecanla bizler de Sergi Vagonumuzu hazırladık. "Kara Tren Sesleniyor Karabağ'da Talan Var Hocalıda Soykırım" yolculuğu böyle başladı...

27 Şubat 2020 tarihinde Ankara Garı'nda Hocalı şehitlerini anma törenindeydik. Hocalarımız, öğrencilerimiz, konuklarımız, sanatçı arkadaşlarımızla birlikte... Üniversitemiz öğrencileri Azerbaycan ve Türkiye Bayraklarını bu defa Ankara garında açtılar, "Çırpınırdın Karadeniz" yine dilimizdeydi... Tören sonrası konuklarımızla Sergi Vagonumuzu dolaştık, duygularımızı sergi defterine aktardık ve trenimizi uğurladık. Hocalı Şehitlerinin hak arayışı için doğu ekspresine eklenen bu sergi vagonu ile Ankara'dan Kars'a uzanan yol hikâyesi böyle başladı.

"Kara Tren Sesleniyor Karabağ'da Talan Var Hocalıda Soykırım" Karma Sergimiz salgın hastalık zamanına denk gelmişti. Bu sergi yolculuğunun hemen ardından da ülkemizde yüz yüze eğitim son bulmuş, sağlık için yasaklar başlamıştı. Doktora öğrencilerimiz Adem Öcal ve Murat Gürbüz zor zamanlarda Ankara'dan Kars'a uzanan bu yolculuğun gerçekleşmesi ve Hocalı Şehitleri için hak arayışımızın duyulması adına sergi vagonundaydılar. Böyle bir yol hikâyesinin taşıdığı değerlere gönülden sahip çıkan bu iki genç trenin durduğu istasyonlarda halkın, öğrencilerin, öğretmenlerin ve yöneticilerin büyük ilgisini çeken sergi vagonundaki eserler hakkında bilgi verdiler.

2021 yılı Hocalı Şehitlerini Anma Törenini 25 Şubatta Üniversitemizde salgın hastalık nedeniyle çevrimiçi olarak düzenlediğimiz bir etkinlikle gerçekleştirdik. Toplantımıza Azerbaycan Cumhuriyeti Ankara Büyükelçisi, elçilik görevlileri, Rektörümüz, öğretim elemanları ve öğrencilerimizle birlikte bu yol hikâyesin-

Her yıl 26 Şubat'ta Hocalı soykırımı kurbanlarını anma yürüyüşüne on binlerce insan katılıyor

de bu sergiyi dolaşarak bizlere destek olanlar, Kayseri Üniversitesi Rektörü, Azerbaycan Devlet Medeniyet ve İncenanat Üniversitesi ile Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitelerinin Rektörleri ve hocaları da katıldı. TRT Avaz Kanal koordinatörü, TCDD genel Müdürü bu yolculuğa emek veren herkes vardı. Ama en önemlisi sergiyi dolaşan halkın Hocalı, Karabağ duygularını aktardıkları defterde yazılanlar eşliğinde hazırladığımız "Hocalı İçin Bir Vagon Sergi ve Defteri"ni sunuşumuzdu. Karabağ'da Hocalı'da yaşananları binlerce insanımızla paylaştığımız Ankara'dan Kars'a uzanan yolculuk artık sona ermişti. Bu vagona yer alan her biri ayrı kıymetteki eserler için değerli sanatçılarımıza sonsuz teşekkürlerimizi sunduk. Yıllardır birlikte özveri ile çalıştığımız Gazi Eğitim Fakültesi Türk Sanatı Topluluğu Akademik Danışmanı Prof.Dr. Meltem Demirci Katıranlı ve topluluğa gönül vermiş öğrencilerimize teşekkür ettik, Türk Dünyasına ve sorunlarına duyduğu ve gösterdiği hassasiyet için Gazi

Üniversitesi Rektörü Prof.Dr. Musa Yıldız ve Gazi Eğitim Fakültesi Dekanımız Prof.Dr. Mahmut Selvi hocamıza teşekkür ettik. Ayrıca Sergi Vagonumuzu ziyaret eden halkımıza ve öğrencilerimize onları yönlendiren yöneticilerimize ve öğretmenlerimize de sonsuz teşekkürlerimizi sunduk. Herkesin bu yolculukta payı, paylaşımı oldu.

Yolculuk bitmiş, Hocalı için adalet henüz gerçekleşmese de "Vatan Savaşı" zaferle sonuçlanmış, üç renkli bayrağın kucakladığı Karabağ yeniden özgürlüğüne kavuşmuştu... Yarından da yakın bir gelecekte adaletin gerçekleştiğini suçluların cezalandırıldığını gördüğümüz bir dünya da olacak elbette.

Biz Türkler, başkaları için hayal gibi görünen nice ülküleri gerçekleştirmedi mi, bu da olacak. Hocalı Şehitlerimizin, Karabağ Şehitlerimizin ruhları şad olsun. "Karabağ Azerbaycan'dır" seslerinin yankılandığı aziz vatan topraklarına selam olsun. Ankara'dan Bakü'ye, Şuşa'ya, Ağdam'a ve Hocalı'ya selam olsun. ❀